

СЯЛЯНСКАЯ ЖЫВА

Няхай жыве
Беларускі Народ!
Зямля сялянству
бяз выкупу!

АДРЭС РЭДАКЦЫІ І АДМІНІСТРАЦЫІ:
Вільня, Вострабрамская вул. № 8, кв. 1.
(Wilno, ulica Ostrobramska Nr. 8, m. 1).
Рэдакцыя адчынена штодзін ад 9 да 3 гадз. апрача свята.
Рэдактар прыймае ад 12-ай да 2-ой гадзіны.

Орган Беларускага Сялянскага Саюзу.
Беларуская палітычная, грамадская, літэра-
турная і гаспадарчая газэта.
— ВЫХОДЗЕ ў СЕРАДУ І СУБОТУ. —

ПАДПІСКА:
На адзін месяц — 1 злоты, на тры месяцы — 2 зл.,
на шэсьць месяцаў — 4 зл., на год — 8 зл.
Для заграўніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад Рэдакцыі.

З НОВЫМ ГОДАМ, З НОВЫМ ШЧАСЬЦЕМ!

Водгукі пачуцьця.

З Новым Годам!

Сьвёбня, калі наша плянэца Зямля закончыла свой зварот каля Сонца, што называецца годам і распачынае новы ход, а гэтым і год, мы вітаем Беларускае Грамадзянства і жадаем з Новым Годам новага шчасьця і лепшае долі!

Вітаючы Вас з Новым Годам, нас ахапляе пачуцьцё, якое нельга, бо няма спосабу, ані выказаць ані выявіць: пачуцьцё болю і надзеі. Ахапляе нас боль таму, што Беларускі Народ у балючым палажэньні і зьяўляецца надзея дзеля таго, што веручы ў жывыя і творчыя сілы Беларускага Народу мы верым, што барацьбою і змаганьнем за лепшае — Беларускі прапоўны Народ зломіць бяду, пераможа гора і ліха і напавіць сваё жыцьцё гэтак, якім яно павінна, якім яно мусіць быць.

Мімавольна, у сілу гэтага пачуцьця, пераносіцца думка ў сялян кую хату. У той куток—дзе брат гаруе! І запраўды гаруе, бо можа на мае нават кавалка чорнага хлеба! Дзе і ў чым прычына гэтага?

Кожны з нас меў і мае магчымасьць знаёміцца з адным вельмі характэрным і журботным зьявішчам. Гледзячы на шырокі Вожа сьвет і на разлеглыя прасторы Зямелькі-Маці мы бачым: вужыкія, як крок ступіць, палосачкі і вялікія, як акінуць вокам, абшары. Што гэта? Гэта—пагвалчэньне законаў прыроды, гэта—сацыяльная несправядлівасьць у чалавечым суужыцьці, гэта—адзнака панаваньня чалавека над чалавекам. І вось, вітаючы з Новым Годам, мы жадаем усю тую несправядлівасьць адхіліць, каб на яе месца запанавала сьвятая праўда і каб замест пагвалчэньня законаў прыроды—запачавала іх права.

Ставячы гэтыя лэзунгі, дэвізам нашага змаганьня—мы заклікаем пад сьцяг барацьбы ўвесь Беларускі Народ, бо толькі тагды, калі будзе ў нас арганізацыя, якая безумоўна зьяўляецца—сілай, дык будзе і перамога!

Ад беларускай паасобнай хаты мы пераходзім агулам да беларускай вёскі.

Будынкі на „курыных ножках“, каля якіх вецер у зімовую і вясеньню пору пне жалобнымі гукамі панурную песню, кладуць на сэрца сум і тугу. Але-ж, акрамя гэтага даюць зразумець і нешта іншае. Даюць зразумець, што над беларускаю вёскаю, як чорная мара, пануе галіта і бяда. А чаму? Ды таму, што на прасторах Беларусі бачым: вужыкія, як крок ступіць, палосачкі і вялікія, як акінуць вокам, абшары!

На прасторах Беларусі мы можам заўважыць і яшчэ нешта: часта і густа пападаюць нашаму воку—ня вёскі і не абшарніцкія двары, а паасобныя—асады. Што гэта? Гэта вынікі

паваеннага часу. Але-ж гэтыя вынікі маюць чорныя перспектывы, яны гавораць, што вялікія, як акінуць вокам, абшары, драбнейшымі кавалкамі часткамі ўжо паналі пераважна ў невалючныя рукі. А гэта таксама несправядлівасьць і крыўда, ці-ж ня можа ня трывожыць нашага пачуцьця?!

Калі зашла гутарка аб крыўдзе, дык нельга абмінуць і яшчэ адной—нацыянальнага бяспраўя. Беларускай школы, ня гледзячы на тое, што мы яе жадаем і дамагаемся, аб гэтым сьведчаць паданьня, болей як на 1000 школаў, дэкларацыі, мы ня маем. Нашае вучыцельства і працоўная інтэлігенцыя, якая тым ці іншым спосабам здабыла сабе веду, ня мае месца прылажыць гэтую веду да працы; наша інтэлігенцыя разам з агулам народу перажывае нядолю і бяdotу. Вучыцельствуюць і ўрадуць налетныя элементы, якія нічога супольнага з нашым народам ня маюць.

Распачынаючы Новы Год і вітаючы Беларускі Народ з Новым Годам, мы падзяліліся з масамі нашымі водгукімі пачуцьця дзеля таго, каб кожны Беларус уясніў сабе прычыны сваёй гаротнасьці, гэтым самым зрабіў адпаведныя вывады.

Гэтыя водгукі пачуцьця зьяўляюцца напамінаньнем і то балючым напамінаньнем.

Але-ж гэтае напамінаньне павінна што-раз больш кіраваць нас на сапраўдны шлях, ідучы якім мы зможам вызваліцца з галіты і нядолі.

Дык з Новым Годам!...

З Новым Шчасьцем!...

Скарпа.

* * *

Як кіну вокам—у высь да неба
І як зірну я да ясных зораў,
Дык гінуць сумы і жах... Як трэба
Надзея ўсходзіць бяз жорсткіх змо-
раў.

Тагды я думку ў бязкрайнасьці сьвету
Пускаю сьмела... хай усюды ходзіць,
Хай ўсёжыя шукае запраўды мэту,
Якая ў сьвеце ўвесь лад наводзіць.

За ёю йду я на поле тое, —
Куды, як сьцежка—мой шлях змаганьня
Ідзе, каб сковы бяды людзкое
Парваць і збурыць умах да—званьня.

Каб быць тым мог я
чым ёсьць—свабодны,
Я ўжо магутны!—У аковах сьцюжы
Я веру моцна... ў краіне роднай
З людзкіх лятункаў паўстануць ружы
Я веру ў гэта, бо гэтак у небе
Казалі зоры, як кінуў вокам,
І гэтак будзе, бо гэтак трэба...

Ня вечна будзем пад шэрым змро-
кам!

Скарпа.

Аб прадвыбарным часе і выбарным законе.

Наканец настала хвіліна сьмерці Сойму і Сэнату, хвіліна прадвыбарнай гарачкі, барацьбы за пасольскія і сэнатарскія мандаты, хвіліна дэмагагічных абяцанак з боку розных агітатараў даючых салодкімі сьлавамі і зямлю, і волю, і ўсе грамадскія, нацыянальныя, сацыяльныя і палітычныя правы народу. Пэўна ня хопіць у выбаршчыкаў сілы і энэргіі, каб здалець выслухаць усе прамовы ўсялякага гатунку прамоўцаў! Кожны з агітатараў будзе старацца пераканаць людзей па свайму і прыгарнуць на свой бок.

Ясна, што выбаршчыкі, гэта маса, якую часамі якому-колечы дэмагогу ўдаецца ўзбаламуціць каб лягчэй хапіць на вудатку закінутую ў мутную ваду. У нас на Беларусі ізноў паявацца хлебадаўцы „вызвалены“ пэпэсоўцы, людзі з партыі працы і таму падобныя розных калёраў „карміцелі“.

Няможна ня ўспомніць і таго, што нават акрамя агітатараў знайдучца людзі, няшкадуучыя прылажыць сваіх рук, каб пайсьці на нясправядлівасьць пры выкананьні імі абавязкаў, звязаных з выбарнай кампаніяй. Не адзін голас нясьведомага выбаршчыка прападзе за нішто, бо гэты выбаршчык нават, незалежна ад сваёй волі, ня будзе мець магчымасьці аддаць яго. Іншы выбаршчык таксама-ж праз сваю нясьведомасьць аддаць голас не за той сьпісак або партыю, якая мае па мэце шчыра барацьбу за права. Не адзін выбаршчык аддаць можа абмылкова свой голас за тую партыю ці за тую асобу, якая імкнецца з растуўжэннем вострымі кагнямі, да пагвалчэньня правоў чалавека, да ўтрыманьня ў руках абшарнікаў зямлі, належачай працоўнаму народу. Не адзін выбаршчык без усякага на гэта права, ня будзе дапушчаны да аддачы свайго голасу, а будуць і такія выпадкі, што нямаючы права голасу, будзе галасаваць. Усе магчыма, усё можа быць і наперад трэба прадбачыць. Мы зьяўляемся сьведкамі выбараў у 1922 г. Подобных выпадкаў будзе можа тысячы.

Як ня прыкра, аднак мушу сказаць, што пасярод сялян Беларусаў ёсьць многа нясьведомых. Я лічу, што вышэй указаныя выпадкі будуць дзеецца пераважна пасярод Беларускага сялянства. Гэта дзеля таго, што Беларусаў будуць і страшыць і граціць ім ня выключачы рэпрэсіяў, памінаючы тыя правы, якія ім належаць паводле Канстытуцыі і выбарнага права. Цяперашнія выбары маюць вялізарнае значэньне асабліва для Беларускіх працоўных гушчаў. У прошлым Сойме Беларускае сялянства саўсім мала мела сваіх прадстаўнікоў, каторыя, з прычыны малога ліку іх, ня мелі магчымасьці барацьбы інтарэсы Беларускага сялянскага Народу.

Пры цяперашніх выбарах трэба на-
тужыць усе сілы, каб ні адзін голас ся-
ляніна Беларуса ня зьгінуў, каб быў
аддадзены за той сьпісак, у склад ка-
тарага будуць уваходзіць Беларускія
партыі з праўдзівай Беларускай ідэ-
лёгіяй. Чым болей, мы сяляне-Бела-
русы, будзем мець у Сойме і Сэнате
сваіх прадстаўнікоў, шчырых і праўдзі-
вых барацьбітоў за правы сялянскага
Народу, тым лягчэй нам будзе здабы-
ваць куюсь хоць чорнага хлеба. Толькі
тагды можна чакаць палепшаньня, калі
верныя Сыны Бацькаўшчыны Беларусі
ў большым ліку будуць мець магчы-
масць вясці барацьбу за нацыяналь-
ныя, сацыяльныя, палітычныя і грамад-
скія правы паднявольнага Беларускага
Народу. Беларусы, як я вышэй сказаў,
хоць яшчэ ня саўсім сьвядомыя, аднак
мне хочыцца верыць, што пры цяпераш-

ніх выбарах усе, як адзін, уступяць у
барацьбу са сваёй горкай доляй.

Пішучы гэтую стацыю маю на мэце, у сілу неабходнасьці і ў меру магчымасьці, пазнаёміць Беларускае сялянства з галоўнымі правіламі існуючага ў Польшчы выбарнага закону, дзеля таго, каб кожны ведаў аб гэтым праве ў прадвыбарным часе.

Галоўныя правілы выбарнага зако-
ну ёсьць такія:

Для выбіраньня паслоў у Сойм мае права кожны грамадзянін або грамадзянка, каторыя ў дзень агалашэньня выбараў у „Dzielniku Ustaw“ маюць поўных 21 год. Кожны выбаршчык мае права галасаваць толькі ў тым вокругу (obwodzie), у каторым пражывае хоць адзін дзень да дня абвешчання выбараў.

Ёсьць такія грамадзяне, каторыя паводле устаў аб выбарным законе, пазбаўлены права прыняцьця ўчасьця ў галасаваньні. Гэта тыя, якія былі каранены вострагам па судовым прыгаворам з пазбаўленьнем або абмяжаваньнем грамадзянскіх правоў. Разумеецца, што гэта не адносіцца да тых, якія адбывалі які-колечы арышт.

Па абвешчаньні выбараў, валасныя ўлады, пры помачы вясковых старастаў (солтысаў), або іх заступнікаў, будуць рабіць сьпіскі выбаршчыкаў. І вось, такі сьпіскі (калі яшчэ паяк) ведаючы, што які-колечы Янка або Юрка быў каранены (якіх у нас ёсьць шмат), за нявыбяленьне коміну, дык можа няўпісаць такога грамадзяніна ў сьпісак, а значыцца такому, хто ня будзе ўпісаны ў сьпісак выбаршчыкаў, дык хаця і не пазбаўлены права голасу судом, абвадо-
вая камісія не пазволіць аддаць свой голас у выбарную скрынку (урну). Такім чынам такога выбаршчыка голас загіне. Пры сьпісаваньні выбаршчыкаў трэба дбаць, каб уся сям'я, пачынаючы ад 21 году, была запісана ў сьпісак. Кожны выбаршчык маючы які-нібудзь сумліў, каб пераканацца ці запісаны ён ці не, павінен зьявіцца ў абвадовую камісію і спраўдзіць. Гэта можна будзе зрабіць у працягу 2-х тыдняў, ад 2 да 15 студзеня гэтага 1928 г.

Сьпісак павінен ляжаць на стала ў памешканьні камісіі, які кожны выбаршчык мае права праглядаць.

Калі выбаршчык ня знойдзе ў сьпіску сябе, ці каго-колечы са сваёй сям'яй або знаёмых, дык мае права трэбаваць каб няўпісаныя асобы былі ўнесеныя ў сьпісак. Можа абвадовая камісія ня хоча гэтага зрабіць, дык тады трэба зраз-жа падаць жалабу ў Акружную Выбарную Камісію.

Падаваць заявы аб упісаньні ў сьпісак выбаршчыкаў можна ад 2 да 16 студзеня.

У часе галасаваньня выбаршчык павінен трымацца паважна: не нарушаць спакою, не агітаваць у памешканьні дзе ўрадуе камісія. Нарушаючых спакой, камісія мае права выдаліць. У часе галасаваньня не дазволена ані ў памешканьні камісіі, ані на вуліцы перад дзвярыма памешканьня камісіі бліжэй як 100 мэтраў (50 сажан.), гаварыць прамову да людзей, раздаваць картачкі да галасаваньня ці ў які іншы спосаб агітаваць. Закон аб выбарах у кожнай камісіі павінен ляжаць на стала і хто хоча, мае права пераглядаць яго. Хто атрымае нумар ад прадстаўніка сваёй партыі гатовы друкаваны, дык павінен трымаць яго заўсёды чыстым, не брудзіць ды нічога на ім ня пісаць. Інакш камісія пасля галасаваньня прызнае яго за няважны. Хто ня будзе мець картачкі да галасаваньня з гатовым друкаваным на ёй нумарам, той можа напісаць сабе па-

Зъезд выбаршчыкаў,

які быў скліканы Беларускамі Цэнтральнымі Аб'яднанымі Выбарнымі Камітэтам.

28 снежня, толькі што мінулага году адбыўся ў Вільні Зъезд выбаршчыкаў скліканы Беларускамі Цэнтральнымі Аб'яднанымі Выбарнымі Камітэтам. Зъезд распачаўся роўна ў 11 гадз. Присутных на Зъездзе было — дэлегатаў з правінцы — 110, мясцовых — 28 і 9 сяброў самога Камітэту. Агульнаю лічбаю — з правам рашаючага голасу — было — 147 сяброў Зъезду. Акрамя таго было присутнымі як гасцей — 47 асоб, з якіх — Літвіноў — 3, Жыдоў — 2 і 42 Беларусаў. Былі присутнымі: прадстаўнік ад паліцыі і ад камісара ўраду.

Зъезд выбаршчыкаў адчыніў Старшыня Камітэту б. пас. Ярэміч, які ў кароткіх словах прывітаў присутных і запрапанаваў выбраць прэзідыум Зъезду, у гэтакім складзе:

Старшыня — б. пас. Рагуля, віцэ-старшынямі — гр. гр. Зянук і Міцкевіч (родны брат Беларускага народнага паэты — Якуба Коласа), і сакратарамі — гр. гр. Сьвістун і Малец. Склад прэзідыуму прымаецца.

Заняўшы месца за прэзідыяльным сталом, Старшыня б. пас. Рагуля, ад імя прэзідыуму падзякаваў за выбраньне і перайшоў да парадку дня.

Распачаліся прывітаньні. Першым, ад імя жыдоўскага грамадзянства для прывітаньня Беларускага выбаршчыкаў узяў голас д-р Выгодзкі. У сваёй прамове д-р Выгодзкі, паміж іншым, адзначыў вялікае значэньне і пагрэбу супольнага выступленьня нацыянальных меншасцяў пры выбарах, баронячыся гэтым ад тых крыўдаў, якія робіць нам (як Беларусаў так і Жыдоў) выбарны закон. Асаблівае значэньне д-р Выгодзкі прыдаў згодзе паміж Беларусамі і Жыдамі ў нашым краі, бо толькі гэтакім спосабам можна бараніць наш край.

Пасьля д-ра Выгодзкі выступіў з прывітальнаю прамоваю прадстаўнік жыдоўскага дэмакратыі, адвакат Чэрніхаў. У сваёй прамове адв. Чэрніхаў, перадусім, адзначыў, што ў гістарычнай мінуўшчыне абставіны гэтак склаліся, што як Беларусаў так і Жыды былі заўсёды ўцісканымі дужымі гэтага сьвету. Асабліваю ўвагу адв. Чэрніхаў скіраваў на тое, што ў сужыцьці паміж Беларусамі і Жыдамі ў мінулым, сьвет ня ведае праявы, якія называюцца „жыдоўскімі пагромамі“. Жыдоўскіх пагромаў Беларусаў ніколі не стварылі. Гэтая сьветлая мінуўшчына дазваляе думаць, што і ў будучыне будуць паміж гэтымі народамі такія-ж самыя д-брыя адносіны, а такім спосабам можна надзеяцца, што запануе перамога над тымі крыўдамі, якія дазвалялі дагэтуль Беларусаў і Жыды.

Прамоўцаў, паважаных жыдоўскіх дзеячаў д-ра Выгодзкі і адв. Чэрніхава присутных, як віталі, так і праводзілі з трыбуны грымоласкаў.

Пасьля гэтага, забраў голас для прывітаньня Зъезду прадстаўнік ад Літвіноў, вядомы літоўскі дзеяч, рэдактар газэты „Жыцьце Люду“ гр. Вялецкі, які ў сваёй прамове адзначыў, што ў папярэдніх выбарах, дзякуючы тагачасным

трэбны нумар на кавалку чыстай паперы. Акрамя цыфры на картатцы нічога больш пісаць ня трэба.

Трэба памятаць, каб папера была абавязкава белая, чыстая і бяз розных іншых дапісак, літараў і таму падоб.

Картачку з напісанай цыфрай ложыць у той канвэрт, які атрымае выбаршчык ад камісіі. Калі-б хто хацеў укінуць у скрынку картку ўложаную ў канвэрт бяз казынянай пячаткі, дык камісія палічыць тую картку няважнаю. Адаўшы канвэрт з карткаю старшыні камісіі, можна ісьці да хаты. Выбаршчык мае права свой нумар не паказваць нікому.

Выбары маюць вялікае значэньне, дык дзеля гэтага трэба ісьці і галасаваць, кожнаму, ды ўсякаму, ня зважаючы на няпрыемную пагоду ці малое недамаганьне або якую іншую перашкоду. У гэты дзень важацца лёсы нашай будучыні. Гэтым днём будзе нядзеля 4-га сакавіка. Выбары ў Сэнат адбываюцца ў наступную нядзелью пасьля галасаваньня ў Сойм і на такіх самых прывілах, з тэй толькі розніцай, што выбаршчыкі ў Сэнат павінны мець роўных 30 гадоў і прыжываць у дадзеным выбарчым вочку ня менш як 1 год перад агалашэньнем выбараў. Выбраная ў Сойм асоба павінна мець ня менш 25 поўных гадоў, у Сэнат 40. Вот гэтыя галоўныя правілы, каторых трэба прытрымлівацца ў часе выбараў.

К. Юхневіч.

Віцэ-Старшыня Цэнтр. Каміт. Беларускага Сялянск. Саюзу.

палітычным абставінам, Літвіны не бралі ўдзелу, а дзеля гэтага ў польскім парламанце яны ня мелі сваіх прадстаўнікоў. Так што ў папярэднім Сойме інтарэсы і правы літоўскага народу ў Польшчы баранілі беларускія паслы, за што гр. Вялецкі ад імя літоўскага народу складае беларускім паслом шчырую падзяку. Пераходзячы да сучасных выбараў гр. Вялецкі сканстатаваў, што толькі блёкам нап. меншасцяў можна рахаваць на перамогу Присутных падзякавалі за прамову, (гр. Вялецкі гаварыў набеларуску) грымоласкаў.

На парадку дня працы Зъезду стаў даклад аб працы Беларускага Пасольскага Клюбам у папярэднім Сойме і Сэнаце. Справаздачу аб гэтым зрабіў б. сэнатар Багдановіч.

Падрабязна і паасобна спыніўшыся на кожным пытаньні, п. Багдановіч абрысаваў працу б. Беларускага Пасольскага Клюбам, адзначаючы ўсе труднасьці і перашкоды ў працы. З гэтага дакладу присутных дазналі, што ня гледзячы на тое, што фармальна, у працягу нейкага часу, існавалі два клубы, іх праца фактычна праходзіла ў адным і тым самым кірунку, а гэта сьведчыць аб адналітасьці Беларускага Народу, які складаецца з сялянства, невядома лічбы, яшчэ мала ўсьвядомленых нацыянальна, месставых работнікаў і інтэлігенцыі, якая знаходзіцца, таксама, як увесь народ у цяжкім матэрыяльным палажэньні.

З таго дакладу мы дазналіся, што ўсе біякія вынікі, польскія партыі, якія часта розьніліся паглядамі ў польскіх справах, адносна Беларусаў, у мэтах так ці іначай абмежаваньня нашых правоў, заўсёды выступалі згодна. Так што беларускім паслом аставалася толькі пратэставаць, каб такім спосабам заявіць усюму сьвету аб крыўдах чыняных пануючаю нацыяй Беларускаму народу.

Калі-ж у часе дакладу прамова дагнудалася присутнага на саль Зъезду п. Барана, які прасядзеў некалькі гадоў у турме, як ахвяра Беларускага Народу ў яго змаганьні за свае правы, дык присутных на саль прывіталі б. п. Барана гучнымі воплескамі і спагаднымі словамі. Гэта было запраўды цікавае і паважнае зьявішча, якое нельга апісаць словамі: прадстаўнікі Народу віталі свайго запрады нацыянальнага героя, амагара і мучаніка!

Падзякаваўшы гучнымі воплескамі б. сэнатару Багдановічу за даклад, быў прынята рэзалюцыя, якую падаём ніжэй.

Наступны даклад аб выбарным Блэку Нацыянальных Меншасцяў зрабіў б. пасол Ярэміч. Паважаны дакладчык падрабязна і дакладна растлумачыў выбарны закон, яго мэты, якія выяўляюцца ў тым, каб пазбавіць нацыянальныя меншасці прадстаўніцтва. Але-ж бяда заўсёды змусяць найсьці выхад з цяжкага палажэньня. Вось гэтакім выхадом і ёсьць Выбарны Блэк Нацыянальных Меншасцяў, які, ня гледзячы на альярмы і пагрозы польскае прэсы ўсё-ж такі стварыўся. Пав. дакладчык у сваёй прамове адзначыў так-жа адносіны польскіх урадаў да Беларускага прадстаўніцтва, а гэтым самым і да ўсяго нашага народу. Каб скарэктываваць гэтыя адносіны, п. Ярэміч прывёў прыклад. Як ужо ведама наша парламанцкае прадстаўніцтва, у працягу нейкага часу падтрымоўвала ўрад ген. Сікорскага. Ген. Сікорскі як прэм'ер-галава тагачаснага польскага ўраду запэўніў беларускіх паслоў, што ўсё тое, што належыцца Беларусаў, будзе дана. Беларускія паслы маючы на мэце адчыньне Беларускага банку, зьвернуліся за дазволам да міністра фінансаў. Міністар фінансаў ня гледзячы на доказы, што гэтая справа прынцыпова вырашана прыхільна панам прэм'ерам, у выдачы патрэбнага дазволу, адмовіў, вымагаючы прыказу ад прэм'ера на паперы. І праўда прэм'ер ахвотна даў прыказ міністру фінансаў, але-ж міністар прыказу свайго кіраўніка не выканаў, паклаўшыся на некаторыя патрэбныя яму на гэта ўставы і законы. Дзеля гэтага, бачачы, што нічога ня будзе з такой згоды паміж урадам і беларускім прадстаўніцтвам, апошняе на чале з тагачасным старшынём паслом Тарашкевічам перайшло да ўраду ў апазіцыю, якая і трымалася ўвесь час існаваньня Сойму.

Пасьля дакладу б. п. Ярэміча распачалася дыскусія. Выступалі з прамовамі гр. гр. Аршун, Юхневіч, Матусевіч, Карэцкі, Аніськовіч (усе з правінцыі). У сваіх прамовах прадстаўнікі ві-

талі сялянскіх паслоў Ярэміча і Рагулю, (што выклікала на іх часьць гучныя воплескі ўсіх присутных), віталі блэк нацыянальных меншасцяў і выказвалі жахаданьне да аб'яднаньня з тым беларускім аздамам, які групіруецца каля газ. „Права Працы“. Адзін з прамоўцаў сказаў, што трэба, яшчэ раз у імя Зъезду запрапанаваць ім увайсці ў агульны блэк і калі яны адмовяцца, дык тагды будзем трактаваць іх, як здраднікаў беларускай нацыянальнай ідэі.

Даклад аб выбарнай платформе рабілі б. пас. Рагуля і гр. Каруза. Платформа зацьвердж. Зъездам будзе зьмешчана ў наст. нумары. Пры гэтым цікава адзначыць той падход да зьяўленьня пытаньня, які выразіўся ў дакладзе б. п. Рагуля. Пав. дакладчык адзначыў, што змаганьне за зямлю, дзякуючы цяжкому нашаму палітычнаму палажэньню, павінна адбывацца ў двух кірунках. У кірунку нацыянальным і сацыяльным. Мы павінны змагацца за тое, каб зямля, перайшла ад абшарнікаў да працоўнага сялянства бяз выкупу і выплаты і каб палала яна ў рукі Беларускага сялянства, а не якіх небудзь асаднікаў ды каліяністаў. Падзел зямлі можа вырашыць толькі само сялянства, цераз свае самаўрадавыя камісіі. Але-ж на гэта трэба, каб Беларускі Народ быў гаспадаром сваёй Стэрэжкі. Гэта прывіталі присутных на Зъездзе, але-ж прадстаўнік ураду, як гэта, так і іншыя славецкі натаваў да кніжачкі для справы.

Адносіны да іншых беларускіх партыяў зрэфэраваў б. пасол Сабалеўскі. У сваім дакладзе пав. дакладчык адзначыў, што варожыя беларускаму нацыянальнаму руху дзейнікі будучы імкнуцца ўсімі спосабамі разьбіць выбарны фронт. Ужо ў мэтах гэтага паўстаюць розныя групкі, якія і робяць атаку на беларускі фронт, у мэтах яго разьбіваньня і параліжаваньня. Перамога залежыць ад самога Беларускага народу, ад яго сьведмасьці сваіх правоў і абавязкаў.

Па дакладах б. паслоў Ярэміча і Сабалеўскага прынята адносная рэзалюцыя, якую падаём ніжэй.

Адным з сяброў Зъезду была запрапанавана прыняць рэзалюцыю аб амнэстыі для палітычных вязьняў. Перад галасаваньнем рэзалюцыі прадстаўнік камісара ўраду пагразіў, што калі ўспомненая рэзалюцыя будзе прынята, дык ён разьвіжа зьезд. Пасьля гэтага п. Ярэміч выступіў з прамоваю, у якой зазначыў, што першым абавязкам тых паслоў, якія пройдуць у Сойм, павінна быць — дамагаць амнэстыі.

У часе дакладу б. п. Сабалеўскага адзін з присутных запытаў яго, ад якога партыі п. Сабалеўскі выступае. Пры гэтым, калі п. Сабалеўскі сказаў, што яго партыі няма (як ведама п. Сабалеўскі належаў да Грамады, якая цяпер ужо зьліквідавана), дык той самы, хто задаваў пытаньне зрабіў закід п. Сабалеўскаму ў партыйнай здрадзе. Уся сая зацікавілася гэтым, думаючы Бог ведае аб чым. Але-ж высьнілася, што грамадзянін, які зрабіў з кід п. Сабалеўскаму ў здрадзе, лічыць гэтую здраду ў факце адходу п. Сабалеўскага ад Грамады. Пасьля гэтага стала ясным, што той грамадзянін робячы закід, сам памыліўся, бо Грамада не існуе, а знача няма каго здраджаць. Цяпер, былі сябры Грамады як ведама зьяўляюцца пераважна безпартыйнымі, якія могуць кіравацца ў далейшым згодна сваіх асабістых перакананьняў.

Наступны дакладчык гр. А. Більдзюкевіч у сваёй прамове зрабіў некаторыя самыя важнейшыя высьвятленьні, з боку практычнага кіраўніцтва, аб выбарным законе.

Прагаворыў Голад, як праваслаўны духоўнік - Беларус зазнаёміў присутных, што ствараецца нейкае праваслаўнае аб'яднаньне, якое блізкае па назве да Беларускага Праваслаўнага Аб'яднаньня. Але-ж тое аб'яднаньне, якое твораць вышэйшыя прадстаўнікі афіцыйнага праваслаўя, зьяўляецца варожым да Беларусаў. У тое аб'яднаньне ўваходзяць вядомы ўгадовец, русіфікатар мітр. Дзяніс і пералёт — суды — туды — арх. Піліп Марозаў.

На заканчэньне Зъезд зацьвердзіў Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт у гэтакім складзе: б. паслы Рагуля, Ярэміч, Сабалеўскі, б. сэн. Багдановіч, прот. Голад, гр. гр. Каруза, Стэповіч, Пазняк, Куніцкі і д-р Туронак.

Пад зыкі Беларускага Нацыянальнага Гімуна „Ад веку мы спалі...“ Зъезд выбаршчыкаў зачыніўся а 7½ гадз. вечарам.

Пад канчатка Зъезду зьявілася яшчэ некалькі прадстаўнікоў Зъезду, якія спацьніліся з прычыны чугункавага руху.

Мэто да.

Рэзалюцыі Зъезду выбаршчыкаў (прынятыя 28 снежня 1927 г.).

Рэзалюцыя I.

Зъезд скліканы Бел. Ц. Аб. Выб. Кам. прымае да ведама даклад аб працы першага Беларускага парламанцкага прадстаўніцтва — Белар. Пасольскага Клюбам і выражае падзяку ўсім Беларускамі паслом, якія вялі змаганьне за правы і інтарэсы Беларускага Народу.

Рэзалюцыя II.

Дзеля таго, што як польскі выбарны закон, так і агульнае палажэньне нацыянальных меншасцяў у Польскай Дзяржаве прымушае нас, Беларусаў шукаць на выбары супольнага фронту з іншымі нацыянальнымі меншасцямі, зъезд Белар. Аб'ядн. Выбарн. Камітэту 28-га снежня 1927 г. пастанаўляе:

Заклікаць усё Беларускае грамадзянства і ўсе неўгадовыя партыі аб'яднацца каля Белар. Цэнтр. Аб'ядн. Выб. Кам. і ісьці на выбары ў Сойм і Сэнат адным супольным сьпіскам Блэку Нацыянальных Меншасцяў.

Рэзалюцыя III.

Уважаючы, што настаў ужо час калі і Беларускае жанчына павінна прыняць чынны ўдзел у змаганьні за правы Беларускага Народу і бачучы, што сядоў жанчын Беларусаў, ужо паўстае думка аб такой працы, што даказвае хоць-бы зъезд жанчын Беларусаў Валожынскага павету, зъезд Белар. Аб'ядн. Выб. Камітэту заклікае ўсіх жанчын Беларусаў спольніць сваё грамадзкі абавязак — падтрымаць працу Белар. Аб'ядн. Выбар. Камітэту і галасаваць за кандыдатаў выстаўленых гэтым Камітэтам. Са свайго-ж боку Камітэт пастанавіць, каб у будучы польскі парламант увайшла так-жа прадстаўніцы ад Беларускіх жанчын.

Сяляне! Арганізуйцеся, у арганізацыі — сіла!

З жыцьця Польшчы.

Снасаваньне даразных судоў.

Кожны год, 1 ліпеня і 1 студзеня распачынаўся шасьцімесячны тэрмін існаваньня даразных судоў у былым расейскім заборы. Распараджэньне гэтае зацьверджавалася Радаю Міністраў.

Як даведываемся з польскіх газэтаў, дык ужо ад 1 студзеня 1928 году, даразных судоў ня будзе. Усе даразныя справы, якія ня будуць разгледжаны да 1 студзеня 1928 г. — падлягаюць разгляду звычайных судоў.

Два золты папярояны ня будуць.

Міністар Скарбу выдаў распараджэньне аб тым, што папярояны грошы вартасьці па 2 золты з датаю 1925 году трапяць сваю моц з днём 31 сакавіка 1928 году. Гэтыя білеты будуць абменьвацца ў Польскім банку да 31 сакавіка 1930 году.

Ахвіцэрызацыя... пасадаў.

У „Dz. U. R. P.“ надовячы паказалася распараджэньне Рады Міністраў аб абавязках і правах польскіх ахвіцэраў. Вынікам гэтага распараджэньня ўсе ўлады, дзяржаўныя і самаўрадовыя ўрады, дзяржаўныя і самаўрадовыя прадпрыёмствы і прадпрыёмцы, каторым урад дае дапамогу павінны прымаць на службу і пасады пры аднолькавых кваліфікацыях перадусім кандыдатаў з пасярод рэзэрвовых і адстаўных ахвіцэраў.

Вымена вязьняў паміж СССР. і Польшчай.

28 снежня, у Маскве падпісаны пратакол умовы аб вымене палітычных вязьняў паміж СССР. і Польшчай.

Згодна гэтае ўмовы, СССР. павінен выдаць Польшчы — 32 асобы, а Польшча — 9.

Гэтая вымена ёсьць апошнім актам яшчэ з забавязаньняў 1923 году.

Плага за маёвы пераварот.

Абвешчана распараджэньне Прэзідэнта Рэспублікі з дня 17 снежня 1927 году ў справе дапамогі цывільным асобам, каторыя пацярпелі ў часе дзейнасьці польскага войска 12—15 травеня (мая) 1926 году. Дапамога гэтая датычыць тых асабоў, каторыя страцілі 25% здольнасьці да працы ў выніку скалечаньняў, а такжа сваяком тых асабоў, каторыя згинулі або памёрлі з прычынаў зьяўленьня з маёвнымі падзеямі.

Як бачым, урад Пілсудскага ня хоча быць у даўгу...

Каля выбараў.

23.XII.27. Віленскі Саюз жыдоўскіх дробных гандляроў паставіў прылучыцца да блёку нацыянальных меншасцяў. У сувязі з гэтым Саюз праектуе склікаць у Вільню канферэнцыю ўсіх жыдоўскіх дробна-гандлярскіх арганізацыяў з ваяводстваў: Віленскага, Наваградскага, Беластоцкага і Палескага — для агульнага аб'яднання.

Абдавоўны Выбарны Камісіі ў Віленскім ваяводстве.

У Віленскім ваяводстве ўстаноўлена 512 Абдавоўных (раённых) Выбарных Камісіяў.

Камісіі гэтыя распараджаюцца гэтак: 63 выбарная акруга: м. Вільня—58, Віленска-Троцкі пав.—95.

64 выбарная акруга: Сьвянцянскі павет—51, Браслаўскі—87, Пастаўскі—36, Дзісьненскі—70.

Лідаўская выбарная акруга: Ашмянскі павет—36, Вялейскі—48, Маладэчанскі—31.

НАВИНЫ.

— Судовая справа б. рэдактара „Сял. Нівы“. На сераду 4-га г. студзеня Віленскім Акружным Судом вызначаны судовы разгляд справы б. рэдактара „Сял. Нівы“ гр. Ст. Вольскага. Гр. Вольскі вінаваціцца ў абразе б. ваяводскага ўрадоўца, цяпер камісара ўраду на м. Вільню п. Ішоры.

— Красачка аб праўдзе польскіх газэтаў. „Dzielnik Wileński“ змясціў вестку быццам, былі на зьездзе спагадчыкі Паўлюкевіча і Друцка-Падбарэскага, успамінаючы іх з добрага боку. У імя праўды можам сьвердзіць, што аб Друцкім-Падбарэскім нічога (на т і гэтага прозьвішча) зусім не спаміналася. Што датычыць Паўлюкевіча, дык гэтакі ўспамінаўся, якіх два разы — як угадовец і прадаўца і болей нічога.

— А вось і яшчэ „красачка“! Віленскае польскае „Słowo“ і „Dz. Wil.“ змясцілі вестку быццам вядомы з бллага боку везер Мамонька зьневажыў чынам б. паса Ярэміча.

Справа прадстаўляецца гэтак: Мамонька ў нятрэзвым стане хацеў пралесці на салею пасаджаньня зьезду. І як і трэба—быў недапушчаны. Тагды Мамонька, стоячы ў калідоры, раздаваў весткі аб абобам свой безнадзейны „Покліч“. Ніякага спатканьня з п. Ярэмічам тагды ня было.

На другі дзень ізноў-жа з тым самым „Поклічам“ і ў тым самым нятрэзвым стане Мамонька зьявіўся ў Беларуска Інстытут Гаспадаркі і Культуры. Бачачы гэта, п. Ярэміч у далікатны спосаб папрасіў Мамоньку пакінуць Бел. Інстытут, які і зрабіў гэта. Так, што зьявага п. Ярэміча Мамонька, калі была, дык хіба ківаньнем пальца ў боце і болей нічога.

— Прадстаўленьне Беларускага Народнага Тэатру. Дзеля таго, што на публічнае прадстаўленьне ня было дазволу ад ўраду, Беларуска Народны Тэатр для сяброў зьезду даў г. зв. дамашняя прадстаўленьне. Адыграны былі вечная вяселуха п'еса „Паўлінка“ з заручынамі. А таксама артысты прапаялі на сцэне некалькі беларускіх песьняў і пракакалі „Лявоніху“.

БЕЛАРУСКИ АДРЫУНЫ КАЛЕНДАР „ПАГОНЯ“

НА 1928 ГОД

Беларускі адрыўны календар на 1928 год назвычайна вартасная рэч для кожнага гаспадара і гаспадыні. У календары можна знайсці ўсялякія патрэбныя ў жыцці парады і інфармацыі.

Дык кожны сьпяшайся выпісаць або купіць календар „Пагоня“.

ЦАНА АСОБНАГА КАЛЕНДАРА 1 зл. 20 гр., а за 10 календароў 10 зл., сьценка каштуе ад 25 да 75 гр.

Каб таёй каштавала, вышэйшайце ня менш 10 экз., прысылаючы 12 зл. 10 гр. (2 зл. 10 гр. за перасылку).

Календар выпісвайце з:

- 1) Кнігарні „Пагоня“ — Вільня, Завальная 7,
2) Кнігарні Ст. Станкевіча — Вільня, Вострабрамская 2.

Што дзеецца ў сьведзе?

Натастрафальны выбух.

У цэнтральных складах амерыканскае фірмы „Standart Oil Company“, каторыя згуртаваліся ў м. Тіэн-Тэіне (Паўночная Кітайшчына) наступіў выбух, вынікам якога ўсе зборнікі нафты выляцелі ў паветра. Усе места акружана хмарамі чорнага дыму. Многа дамоў разбурана. Ёсць чалавечыя ахвяры. Шкоды аблічаюць на 50 мільянаў далараў. У месце пануе паніка. Места гарыць.

Цікавая сутычка.

Каля Іоганэсбурга (Паўднёвая Афрыка) здарылася крывавае сутычка паміж паліцыяй і вуглякопамі нэграмі. Вынікам гэтае сутычкі 8 нэграў забіта і 23 цяжка ранена. З боку паліцыі—1 цяжка ранены.

Буры ў Эўропе.

Па ўсёй Англіі пануюць буры са сьнегам. Рака Тэмза вышла з берагоў.

Бура пануе і ўва Францыі, дзе правінцыя Фляндрыя заліта вадою. Пагібла многа рыбчых чаюноў.

У Нэапалі (Італія) ў выніку буры здарылася навадзьненне, якое разбурыла бульвары і памешканьні.

У Гішпаніі бура знішчыла многа вёсак і лясоў. Загінула больш 80 чал.

Да ведама выбаршчыкаў.

У сувязі з наступаючымі выбарамі кожны селянін і работнік павінен умець разабрацца ўва ўсіх партыях і агітаторах. Дзеля таго, што перад выбарамі ўсе без вынятку партыі дакляроўваюць толькі дабро для працоўных гущаў, дык каб ведаць за каго пасыла аддаць голас, трэба чытаць беларускія газэты, якія сваёй некалькігодняй працай даказалі, што сапраўды бароняць інтарэсы беларускіх сялян і работнікаў. Гэтай газэтай ёсць перадусім „СЯЛЯНСКАЯ НІВА“.

Кожны пастарайся выпісаць „Сялянскую Ніву“ хоць на 2—3 месяцы; падпіска на месяц каштуе толькі 1 зл., а за 3 месяцы—2 зл.

Пробны нумар высылаем дарма. Адміністрацыя „Сял. Нівы“, Вільня, Вострабрамская 8-1.

Да ведама падпішчыкаў.

У сувязі з павялічэньнем фармату і коштаў на выдавецтва „Сялянскае Нівы“ Рэдакцыя просіць наваж. падпішчыкаў неадкладна ўрагуляваць падпісную плату за 1927 год і прысьлаць падпіску на 1928 год. Таму, хто не ўрагулюе платы высылка газэты будзе спынена.

Вельмі важнае!

ПРАЎНЫЯ ПАРАДЫ: Куды і як трэба зварачацца ў судовых справах (формы позваў), як рабіць тэстаманты?

ПАРАДЫ ДЛЯ ЗАКЛАДЧЫКАЎ КООПЭРАТЫВЫ: Як рабіць сходы, як пісаць пратакол і заяву ў суд аб зацьверджаньні коопэратывы і іншыя?

ЛЕКАРСКІЯ ПАРАДЫ: Дагляд над малым дзіцям. Першая дапамога да прыходу доктара.

Усё гэта знойдзеш у БЕЛАРУСКИМ Ілюстраваным Календары на 1928 год, які каштуе 1 зл. 70 гр. бэз перасылкі.

Кожны сьпяшайся выпісаць календар кніжку і адрыўны календар на 1928 год.

СЬЦЕНКІ ДА КАЛЕНДАРА з беларускім нацыянальным сьцягам каштуюць па 25 гр. кожная.

ГАЛОЎНЫ СКЛАД: Вільня, Завальная № 7, Кнігарня „ПАГОНЯ“.

Друкарская памылка.

У № 96 (147) „Сял. Нівы“ з-за карэктарскага недагляду здарылася прыкрая памылка. У „Навінах“ надрукавана, што гр. К. Юхневіч прачытаў лекцыю: „Што трэба ведаць калекаму Беларусу“, а павіна быць: „Што трэба ведаць кожнаму Беларусу“.

Весткі з Краю.

Гое ды сёе аб усім патроху.

Выбралі і ў нас гмінную раду новую, якая і абдарила нас ужо паставою. Прывядзем карову на кірмаш у Ялоўку, паставім у вагародзі за плот, давай злот. Сьвіню прывяжам каля плоту, давай поўзлата. Парасе вязём прадаваць, 25 грошай трэба даць.

А ўсё з нашых мужычкоў, хай няшлюць у раду дурачкоў. Ухваліла рада на 28 год бюджэт, для сьмеху на цэлы сьвет. Хто колькі ўпамінаўся, таму такі бюджэт і пісаўся. Бо паны, якія драдлі бюджэтам нам скуру, зрабілі радным нашым буру, а як задрыжалі лапаткі, дык і бюджэт выйшаў гладкі.

Добра грошы ваяць, калі 10 тысяч на школы ўхваліць. Цяпер вучыцалі галілеюшы купяць сабе за іх капэлюшы, а вучыцелькам будзе пудра і памада і ўсё каму чаго „нада“; партфэлі, да іх замачкі, будзе і на журналы „пломчыкі“.

Дзяры з мужычкоў грошы (і трымай за пыскі), 300 злотых на „Дзённік Воўкавыскі“, толькі-ж ратунковых на канцэлярны пастарунковых. 1200 злотых у год на дохтарскі жытот ды яшчэ гэта ня квита, бо у дадатак 2 злоты — візыта. Нямала і на урад гмінны ухвалілі. Тут і пэнсія і дыеты і дадаткі на дзеці, кабаты.

На ўсё знайдучца грошы, бо нашы радныя харошы. Навошта вас людцы ў раду паслалі? Пэўна-ж не на тое, каб вы бюджэт на 3 тысячы большы, як летась наклалі. Ці на тое, каб браць ад каровы па залатоўцы, што пастаіць на кірмашы ў Ялоўцы? Так то, браткі, у нашай гміне такі парадкі. Ёсць у Падзэрэнях ляснычы Бажок, вырае на лобэ ў яго ўжо „ражок“, бо на людзей кідаецца і рагамі бадаецца. Падзэрэноскую бабу „напароў рагамі“ пад скабу.

А Боўтрыцкую „буру“ набадаў другім разам, Бажок, добра дуру. Няхай да Сьвіслачы не цягаецца і на судзе не брагаецца. Бо як першы раз табе ён „прасьціў“, дык ужо з вярочкамі спусьціў. Яшчэ няраз „рагамі“ ты запрэжэс, але ў канцы такі сарвешся. Гэта мае табе прэсьцярога: зломіш сабе ты рога. Так то браткі, пан заўсёды выйдзе гладкі, хоць рагамі яны нас бораць, але-ж няслухайце іх, што яны нам гавораць.

Як той з „Староніцтва Хлопскага“ падпанак, што залез да Мэндала на ганак. Спамінаеце мусіць вы яго няраз. Гэта было першага сьнежня на кірмаш. Усіх паноў нашых ён хваліў, у далоні з радаёці ім біў. Казаў, што Пілсудскі чалавек наш людскі і не парэчыў што ўрад вінаваты, што белім каміны і платы каля хаты. І казаў, што, каб не маёвы пераварот, дык ад паноў згінуў-бы народ. Казаў той панок Пілсудскі зрабіць многа можа. Знаем паночкі вашым словам пану, дык і цалуіце ручку самы свайму пану. А з нашага павету — „давідзэня“, ня будзе вам тут „поводзэня“.

Хоць абяцаеце нам зямлю, свабоду, новы парадкі, залатны горы, ўсяроўна няпройдуць ад нас у Сойм маёры. Хоць і правы нашы вузкі, але пойдзем у свой блёк беларускі. Раскрыліся нам ужо вочы, хоць туманіў іх ты панок Палякевіч, нам і ў дзень і ў ночы, бо мы не паліякі, а ўсе беларусы — і праваслаўны і каталікі. Так „ranie majozze“ ашукаць нас ніхто ня зможа!

Голка.

Будзьце беларусамі.

(м. Мураваная Ашмянка, Ашмянскага пав.).

Ніколі не пісаў я ў газэты, але цяпер надумаўся расказаць беларусам пра жыццё Мураванае Ашмянкі.

Ёсць тутака, як лічаць у нас, багатыры-валочнікі, каторыя маюць па 14 дзесяцінаў зямлі і ёсць батрачкі, у якіх толькі па 3 дзесяціны. Багатыроў такіх у нас 4, а батрачкоў 24. Праўда, усюды багатыры ня любяць бяднейшых, так сама і ў нас. Вельмі ня любяць і ненавідзяць бяднейшых 2 Язэпы. Адзін лічыць сабе вельмі разумным, хоць ня ўмее ні чытаць ні пісаць. Розуму набраўся каля шляхцоў, бо навучыўся лепятаць „пане муй“. Цяпер ён дык і гаварыць мала з кім хоча, бо сябе лічыць „пане муй“ шляхтаю!

Другі Язэп, дык яшчэ разумнейшы, бо трохі ўмее падрэпаць пярком на паперы. Аднак-жа бядуе ён, што мала розуму мае, бо ня ўмее лепятаць па польску хоць абмазгаваў аддаць сваю дачку замуж за ксяндзоўскага брата.

Вось гэты Язэп, каб выйсьці пад старасць „культурным“ чалавекам запісаўся ў ксяндзаў ў нейкую „культуру“. За ім пашлі і другія багатыры, а за імі...

і батрачкі. Шкода гэтых апошніх, што ўпісаліся у панскую культуру. Ляпей-бы было каб мы сваю мелі культуру, хоць батрацкую.

Дарагія браты, батрачкі, ня брыдзьцеся вы сваёю беднацю. Ня будзьце вы панскімі „культуршчыкамі“ а лепш заставайцеся тымі, якімі вас Бог сатварыў. Будзьце беларусамі.

Батрак.

Праца старога Нясьвіскага пав. Сойміку. (Наваградчына).

Прыпадкова папаў мне ў рукі № 49 з сьнежня 1927 г. часопісі „Wspólna Sprawa“, каторая выдаецца ў Несьвіжы. На старонках 5—6—7 гэтай часопісі надрукавана справаздача выдзелу Нясьвіскага павятовага Сойміку за I паўгодзьдзе 1927 г. Спатыкаліся тут, паміж іншым і паважныя рэчы, як напрыклад: прэлімінавана ў бюджэце на адбудову паўшэхных школаў 48.800 зл., на дапамогу беднай люднасці 1500 зл., на падняцьце агародніцтва і пчалініцтва 880 зл., на культуру і штукі і публічнае здароўе 1923 зл.

За гэтыя паважныя рэчы я чуць не пахваліў нясьвіскага Сойміку, але, калі я паглядзеў далей, дык абачыў ня бывалыя ў нашым жыцці рэчы. Там я напаткаў гэтка выдаткі: прэлімінавана на куплю мэблі да габінэту „przewodniczącego Wydziału“ 2000 зл. — дзьве тысячы злотых? Гэта-ж зьверх міністарскай мэбэль,—карыстацца гэтакі мэбля змога толькі кароль, альбо вялікі магнат. Гэта раз! Два — гэта „suma reprezentacyjna“ 2689 зл. 79 гр., з якое выдана ў I паўгодзьдзі 1927 г. 2060 зл. 70 гр.

Цікава, якія прадстаўніцтвы пан несьвіскі стараста прыймае, што патрэбна аж 2689 зл. 79 гр. Па моему мужыцкаму розуму, дык гэтыя выдаткі можа рабіць толькі заграничнае консульства, якое мае дачыненне з прадстаўнікамі рожных фірмаў.

Не магу абмысьці моўчкі і каля субсідыі для радакці „Wspólnej Sprawy“—2400 зл. Газэта называе сябе беспартыйным органам, але ўсёцяж змагаецца з сваімі палітычнымі праціўнікамі, нават робіць закіды такім, як „доктар“ Паўлюкевіч. Закідае яму няшчэрасць у паліяфільстве: быццам, у часе выбараў у Клецкую валасную раду Паўлюкевіч заклікаў каб выбралі — беларусаў...

Дык, які-ж там быў заклік, калі, як хваліцца „Wspólna Sprawa“, заместа быўшых у папярэднім разе 8 беларусаў і 2 палякоў цяпер пры закліку Паўлюкевіча выбрана 6 беларусаў і 4 палякі, і то, як падкрэсьлівае „Wspólna Sprawa“, гэтыя выбары уневажаны.

А што гэтая „беспартыйная“ „Wspólna Sprawa“ вытваряе на не-паліяфілаў, якія ўзапраўды абараняць інтарэсы працоўных вёскі — на гэтых дык проста вылівае цэбры памыяў у сваіх „беспартыйных“ артыкулах. І за гэта самаўрад субсідуе „Wsp. Spr.“ 2400 зл., якія яна поўнасьцю атрымала ў I паўгодзьдзі...

Ізноў мне ўспамінаюцца гэтыя 2000 зл. Сэрца мне баліць, калі ўздумаю, як народныя грошы трацяцца надарма. Вазьму яшчэ для параўнаньня з гэтае самае справаздачы, асыноўку на куплю шафы для рольнага габінэту. Яму толькі 100 зл., а вышэй азначанаму „przewodniczącemu“ 2000 зл. на мэзэль для яго габінэту, дык няўжо-ж мэзэль габінэту „przewodniczącego“ ў 20 разоў даражэйшая гэтае шафы?

Спадзяюся, што новы павятовы самаўрад не дапусьціць да гэтакіх раскіданьняў народных грошаў.

В. Яцкевіч.

„Зір білі, як зблоцілі на мыле“.

(М-ка Радашкавічы, Маладэчанскага п.)

У дзень 13.XII 1927 г. „Stowarzyszenie Koła Młodzieży Polskiej“ у Радашкавічах ладзіла спэкталь, на якім адыгралі „Posądzony“. Мяркавалі яны, мяркавалі—ў які дзень паставіць спэкталь, каб мець большы лаход. І—намяркавалі... Паставілі не ў надзеле, а ў будні дзень. І добра выручылі... усяго 10 зл.!.. Але цікава, хто на ім быў? Нікога, акрамя некалькі вучыцеляк польскіх школаў. Яны спадзяваліся на нашае сялянства, але нашае сялянства цікавіцца толькі сваім беларускім спэктаклям, а на польскі і задарма ня пойдзе. На сваім родным беларускім спэктаклю, кожнае слова сьцямае, а на польскім: што не разьбяраеш, а што не дачуеш, грошы толькі шкада, ды і час змарнуеш.

Сякі-Такі.

081557

3 Наваградка.

13 і 14-га снежня ў нас адбылося чарговае паседжаньне павятовага Сойміку. Хоць на двара было вельмі сьцюдзёна, але ж паседжаньні былі надта гарачыя. Справа ў тым, што новы Соймік па старым атрымаў надта блугую спадчыну.

Вельмі цікава была справаздача рэвізійнай камісіі, якая складаецца з гр. Аляксюка, б. пасапа Рагулі, Шэйна, Аскеркі і Пронькі. Камісія выявіла вялікія непарадкі ў павятовай бальніцы, ральнічай школе ў Кашалеве і ў соймакавай ферме ў Дзятлаве. У Кашалеўскай школе сканстатавана недахват 7.500 зл. У выніку надта гарачай дыскусіі, Соймік паставіў: правясці поўную рэарганізацыю ў бальніцы як пасярод лякарскага так і гаспадарча-адміністрацыйнага персаналу, правясці грунтоўную рэарганізацыю соймакавай фермаў, каб зрабіць іх прыкладнымі.

Другі даеь быў на менш гарачы ад першага.

Павятовы Аддзел выступіў з прапановаю—даць дапамогу ад Сойміку „Хрысьціянскаму Людоваму Банку“ ў Наваградку 50000 зл. і „Гаспадарчому Зьвязку“ які мае 75 проц. сябраў асабліва—30000 зл. Сябра соймаку б. пасапа Рагуля выступіў з востраю крытыкаю мінулай дзейнасьці гэтых установаў, якія, маючы ўсе магчымыя добрага існаваньня, прышлі на край банкруцтва, дзякуючы нявольнаму, а можа яшчэ і горш, як нявольнаму, кіраўніцтву. На дамаганьне дырэктара Банку даць зараз жа 50000 зл. сябра Рагуля сказаў: „Паводле слоў пана дырэктара, справа Банку значна паляпшылася, а значыць, калі так, дык Банк можа пакуль-што абыйсьціся і без дапамогі. Калі-ж гэтая дапамога нагвалт патрэбна, дык мусіць стан яго катастрафальны. Мусіць гэты Банк умірае. А калі ён умірае, калі яму не памаглі 50000 зл., якія даў стары Соймік, дык не памогучы і новыя 50000 зл.“

Па дыскусіі была прынята прапанова сябры Рагулі аб утрыманьні ад дапамогі да часу, пакуль рэвізійная камісія Сойміку высвятліць фінансавы стан Банку. Трэба адзначыць, што проці гэтае прапановы галасавалі ўсё Павятовы Аддзел (zarząd), а за яе Беларусы сябры Сойміку.

Што датычыць дапамогі „Гаспадарчому Зьвязку“, дык Соймік ізноў не пашоў разам з Аддзелам і адмовіў у дапамозе, даручыўшы сваёй рэвізійнай камісіі зрабіць і там грунтоўную рэвізію, а таксама адчыніць соймакавую гуртоўную прадажы тыгуну, на што і асыгнаваў 50000 зл.

Далей былі вырашаны справы падагкі і розныя дробныя справы.

Кміта.

3 жыцьця Нясьвіскага павету.

30.XI. 1927 г. у Нясьвіжы, пад „przewodnictwem“ п. старасты, адбыўся зьезд вайтаў, сакратароў і камандантаў пастарункаў дзярж. паліцыі. На гэтым зьездзе нашы „апякуны“, паводле нясьвіскае газэты „Wspólna sprawa“ з дня 3.XII 1927 г., паставілі: рашуча бароцца з беларускім і жыдоўскім нацыянальным рухам, выбрукаваць у наступным летнім сэзоне абсалютна ўсе яскковыя вуліцы, пры гэтым 75 проц коштаў бруку кладзецца на вёску, а 25 проц. бярэ на сябе Соймік. Высадыць усе дарогі павету фруктовымі дрэўцамі, павялічыць кантроль над студнямі і... што самае цікавае для зімовае пары, дык гэта датычыць кожнага гаспадарча, асабліва на вёсках, у 2-х месячных тэрмін зрабіць „ustep“. Словам, праз год, Нясьвіскага павету не пазнаецца: ад беларускага і жыдоўскага руху не застаецца і ўспаміну, яскковыя вуліцы будуць брукаваныя, дарогі высаджаныя фруктовымі дрэўцамі, студні—з мядоваю вадой і нават для выдоме патрэбы будуць „ustep“. Як бачым, будзе вельмі добра, амаль-што як у раю!... Аднак вельмі сумліўна, каб уся гэта пісаніна, нашых нясьвіскіх „апякуноў“ споўнілася. Перадусім ні жыдоўскага, а тым болей белар. руху—ня то што праз год, а на тніколі задушыць ужо не ўдасца. Наадварот, чым больш будзе ўдзіску, тым больш ён будзе пашырацца і ўкараняцца. Цяпер далей. Выбрукаваць у адзін год усе яскковыя вуліцы павету і абсадыць дрэўцамі ўсе дарогі—гэта заданьне не так лёгкае. Наш селянін і гэтак завалены рожнымі падаткамі ды павіннасьцямі і калі на яго плечы ўзваліць за адзін год яшчэ кошта бруку ды пасады дрэў, дык гэта зусім яго зруйнае. Ня ведаю, як гэта

рабіць пры 25 градусных марозах гэтыя „ustep“?

Што будзе гадаць ня трэба, а покуль-што, гэтыя паставы даюць права паліцыі рабіць рожныя прычэпкі і пісаць праколы ды накладаць кары. З наступленьнем вясны, сяляне Нясьвіскага павету, на будучы мець супакою ні двём, ні ноччу ад паноў „апякуноў“.

Мужычок.

Аб школе.

(Лужацкая вол., Дзісеншчына).

Кожны бацька-Беларус ведае, якое вучэньне ў польскіх школах. Ня мала падае ён скаргаў і абжаленьняў да ўлады! На шпальтах родных газэтаў чытаем мы сотні карэспандэцыяў аб паліянізаваньні, аб калечаньні нашых дзетак, аб зьдзеках над імі.

А вось яшчэ карэспандэцыя.

У вёсцы Лугах, амаль ад самых нарадаў Польшчы, існавала польская школа. У гэтую школу, як з нашае вёскі так і з акальных, зьбіралася каля 30 дзяцей, ну... і вучыліся. Сёлета-ж з гэтай школай зьбілася проста дзіва—паднялася ў паветра і... малі пераціцела раку і затрымаўся ў каленнях новасельцаў, дае ёсьць ня болей 5 вучняў. Чаму-ж гэта так? А проста таму, што згодна слоў адной польскай асобы: ня хочам каб існавала польская школа ў вёсцы беларускіх выўрацоўцаў, няхай іх дзеці лязяць цераз раку і плаваюць, як краны па вадзе, усяроўна з іх карысьці ня будзе“.

Вось і ўсё! Вось і рабі тут што хочаш. Не пашлеш дзяцей—штраф, арышт. А ня хочаш—дык гаспадар нічога не рабі, а толькі перапраўляй сваіх дзяцей цераз гэтую раку, каб не паплылі ў мора (адно дзіця, дык ужо паплыло, утапілася).

Сяляне падавалі абжаленьне інспектару. Войт рабіў сход, дзе казаў, што школа ізноў пераправіцца ў Лугі, але мусіць нічога ня будзе, бо ўжо казана: „памытайце, хамы, за вацую жалабу будзеце сядзець на Лукішках, як камуністы“.

Дарагія браты, Беларусы! Чаму-ж мы не зьвяртаем увагі на старонкі родных газэтаў, дзе клічуць дамагацца сваёй школы і пакараваць, якім спосабам яе дамагацца. Чаму-ж мы гэтага ня робім? Чаму-ж мы і на далей пасылаем сваіх дзетак у чужыя школы?

Дарагія браты! Крычыце ўсюды: „Давайце нам нашу родную беларускую школу!“ Янка Закінуты.

Трэба перамены параднаў.

(Ланская гм., Нясьвіскага пав.).

Гмінная рада, выбраная 19 чэрвеня, за ўвесь час свайго існаваньня нічога добрага для сялянцаў не зрабіла. Як адбывалі ўсе павіннасьці ад каня пры самазначанай радзе ад 1922 па 1927 г., так было і пры гэтай радзе.

Вельмі цяжка нашым сялянам ваіць дровы ў гміну і ў школы, якія ёсьць у кожнай вёсцы. Прыходзіцца ехаць па гэтыя дровы за 40 і больш кілёметраў... А што ў гэтых школах? Нашы дзеткі нават ня ўмеюць чытаць у незразумелай для іх польскай мове. А рада нават ня рунілася падумаць, каб у нашых вёсках былі свае—беларускія школы.

Не зьмяніўся парадак і ў напраўцы дарог.

Старая гмінная рада на паседжаньні 20 лютага 1927 г., разгледзіўшы пытаньне аб напраўцы дарог, паставіла ад кожных 10 гектараў зямлі—даваць або 4 работнікаў, або 2 падводы, дзе як прыдзецца. Гмінная рада, пэўна, лічыла, што гэтая пастанова якнайлепей урэгулюе пытаньне напраўкі дарог, бяз крыўды і шкоды ўсім грамадзянам. Аказалася-ж не так. На абшары пана Жалнеркевіча, які мае 260 гектараў зямлі пралягала вельмі балоцістая дарога. Сяляне в. Вялікай Бухаўшчыны, якім прышлось правіць гэтую дарогу пад прымусам паліцыі і солтыса, аддалі блізу 200 рабочых дзён за свае 440 гектараў зямлі. Праўда, пану Жалнеркевічу таксама быў наказ даць 60 рабочых або 180 злотых, але-ж гэта была толькі папера. У пана Ж. бралі пясок, вядома, за плату, якую і залічылі яму ў дарожную павіннасьць. Як ня круці, а пан астанецца панам.

Ад новае свае рады, выбране 4-га лістапада 1927 г., дамагамся скасаваць несправядлівыя парадкі. Дарожную павіннасьць адбываць ад гектару, дык тагды ніякае крыўды ня будзе сялянам. Гэта нават казаў старшыня камітэту на выбарах 4-га лістапада.

Зорка.

Страшныя здарэньні.

(з Браслаўскага павету).

Вякаява нядоля і няволя, якія пануюць над Беларускім народам у сваім рэзультате зрабілі яму найвялікшую крыўду—стварылі многа асобаў з непажаданым складам псыхікі, у выніку чаго, у Браслаўскім павеце здарыліся такія страшныя выпадкі, аб якіх жудасна і напісаць... Цяжка, сумна ўспамінаць аб гэтым, сьлёзы нявольна пльвудзь з вачэй, сорамна за другіх, але... няхай ведаюць усе Беларусы аб гэтых здарэньнях...

Пад канец лістапада м. г. хлапцы вёскі Кяхты, Відзаўскай воласьці, гаведучы на калядні пост—Адвэнт, наладзілі вечарыну. На вечарыну, як бывае, сходыцца хлапцы і з суседніх вёсак, так і ў Кяхты прышлі хлапцы з Мурмішак.

Трэба ведаць, што ні ў Кяхтах, ні ў суседніх вёсках газэтаў ніхто ня чытае. Культура ўсюды аднолькавая: хлапцы і гуляюць у карты... Можна дэтка дагадацца, што з паміж такіх людзей добрага нічога ня выйдзе. Так і сталася. Вечарына закончылася тым, што Мурміскія хлапцы да сьмерці закалолі нажамі хлапцаў з Кяхтаў. Здаецца, што гэтакія выпадкі напамінаюць дзікароў Аўстраліі.

А вось яшчэ больш дзівосны выпадак, які здарыўся ў в. Аксётаўцы, Вансёўскай воласьці. Жыў бацька з сынама. Бацька быў жанаты другі раз. Мачыха зьненавідзела пасынка і ўсякімі спосабамі старалася выгнаць яго з дому. У канчатку пасынка пачаў зьбірацца на вьезд у-ва Францыю, вымагаючы ад бацькі грошай на дарогу і богаў. Бацька-ж быў вельмі злосны па натуре, а тут сын яшчэ больш раззлаваў яго. Аднае ночы, у пачатку снежня, калі сын спаў, бацька ударыў калом па галаве свайго сына, а потым яшчэ прабіў жылот нажом... Сын ані ёкнуў, як ляжаў так і астаўся ляжаць на векі вечныя. Пасля гэтага бацька з мачыхаю, схаваўшы нябожчыка ў гумне, у саломе, гаварылі суседзям, што сын ад іх уцёк. Але людзі дагадаліся і ўся справа выкрылася—заміж сына, паехаў бацька, але... на Лукішкі...

Бярэ жудасць чалавек, калі пачуеш аб гэтых дзікіх спосабах забойства. А ў нас хлапцы і не маюць іншых гутарак, як аб бойках і вьч. рках.

Сорам, сорам усім! Усім тым, хто рознымі перашкодамі не дае працаваць Беларускім культурным установам, якія толькі і могуць паправіць зло і крыўды накінутыя вам мінулымі вякамі.

Зыдар Зарак.

Наш пастыр.

(м. Гарадзей, Нясьвіскага павету).

У 1926 годзе Гарадзейскі поп са сваіх прыхаджанцаў сабраў каля 2000 злотых на куплю званоў, як ён тады зьясьняў адзін звон меў быць 30 пудоў вагі, а 3 - па 5 пудоў. Прыхаджанцы былі вельмі задаволены гэтай папоўскаю абяцанкаю, але як прышлося да справы, дык поп прывёз толькі 2 званы па 5 пудоў. Няўжо яны каштуюць каля 2000 злотых?

Цяпер гэты поп задумаў перакрываць царкву і маляваць яе хварбаю і загадаў прыхаджанам сабраць ад кожнага „частка“ зямлі па 5 рублёў грошай, а хто ня мае зямлі, дык па 2 злотых з хаты.

Мусіць хоча зарабіць папок наш, ня іначай.

Сіціца.

НАШАЯ ПОШТА.

Ашмянскаму Батраку: Карэспандэцыю атрымаў, памагчымасьці зьмесцім.

Данкевічу П.: Газэту пасылаем Вам на вострог у Вялейцы.

Крэму С., Шыкоўцу Б., Дужынскаму Н., Варгану С., Болбату С., Беньюскаму Ів., Грому К., Курьлювічу Ул., Коту Н., П. Олешкевічу, Хільку Ю., Шелегу, Ламаносу А., Печку І., К. Цемяну, Жэбелеву П., Пятроўскаму М., Семяну К., Кендышу П., Янкоўскаму Ул., Крупніку Ул., Курачэнку А.: газэту пасылаем.

Дасталі ад:

Дайвака С. — 7 зл. Менцюха Ф. — 6 зл., Варгана С. — 2 зл. Кісьляка Уладз. — 1 зл.

Сяляне! Чытайце і пашырайце „Сялянскую Ніву“.

3 жыцьця Бел. Студэнскага Саюзу.

Урад Беларускага Студэнскага Саюзу гэтым просіць усіх тых, якія былі пакрыўджанымі ў зьвязку:

1) з няпрыманьнем Беларусаў на вышэйшыя школы ў Польшчы (ўсе тыя, якія, скончыўшы Беларуска Гімназію, не маглі паступіць у польскія ўнівэрсытэты з прычыны адсутнасьці ўрадавае матуры, а так-жа вольныя слухачы польскіх ўнівэрсытэтаў);

2) з труднасьцямі павароту Беларусаў скончыўшых заграўнаю вышэйшай студыі на Вацькаўшчыну і

3) з цяжкімі вымаганьнямі пры ноэтрыфікацыі набытых заграўнаю дыплёмаў.—неадкладна зарэгістравацца ў Беларуска Студэнскім Саюзе (Вільня, вул. Сьв. Ганны № 2) дзеся вельмі важнае справы. Зьяўляючыся туды асабіста (ў аўторкі і суботы ад 6 да 8 гадз.), ці прысылаючы свой адрэс, па якім вышлецца, дзеся запаўненьня, спецыяльную анкету.

Старшыня (—) Т. Куніцкі.

Секрэтэр (—) С. Станкевіч.

Вільня, 20.XII. 1927 г.

Ад Рэдакцыйнай Калегіі „Студэнскае Думкі“.

Рэдакцыйная Калегія „Студэнскае Думкі“—месячніка-органу Беларускага Студэнскага Саюзу ў Вільні—маючы на мэце распачаць з месяца студня 1928 г. пэрыядычнае выдаваньне „Студэнскае Думкі“—гэтым зьвяртаецца да паважаных Сябровак і Сяброў Бел. Студ. Саюзу ў Вільні, краёвага і замежнага беларускага студэнства, а так-жа і іншых грамадзян Беларусаў—з гарачай просьбай аб ласкавае безінтарэсоўнае прысьляньне да друку розных матэрыялаў, адпавядаючых характару студэнскай часопісі, а так-жа ведамасьцяў з жыцьця беларускага студэнства ў Краі і заграўнаі—ва адрэс: Związek Akademików Białorusinów, Wilno, ul. Św. Anny Nr. 2.

Я. Шумовіч,

за Рэдакц. Калегіяю.

Вільня, 21.XII.27.

Куток сатыры і сьмеху.

Памыліа.

— Цыцця, чаму-ж гэта ходзіш босая?

— А ведаеш, Барбарачка, вась з якой прычыны: сын купіў бутэльку алею і паставіў у кутку. Я думала, што дэбгач, дык вымазала ім свае чаравікі і паставіла ў печ прасушыць. На аўтра раніцай сын, дастаўшы з печы чаравікі і, думаючы, што гэта ў чарашнія біліны, зьёў іх. Так вась і хаджу босая пакуль новыя нашыя.

—о—

(Календлія жарты Улад-Ільічана).

Куцьця бяз ступы.

— Ці будзеш таўчы куцьцю? Пазычць-бы ступы—пыталеца Язэп у Макара, які перад Калідамі пабываў у паліцыі на „баданьні“.

— Братка, яя трэба. Паліцыя бяз ступы натаўкла. Толькі-б выдхаць.

Нема тарноў.

— Ну і Каляды! Нідзе тараноў няма—жаліцца Сымон суседу.

— Але! А бывала, дык усе крамы завалены таранамі, толькі-б грошы—разважае далей сусед.

Пачуўшы гэтае гаспадар хаты кажа: — Не будуйце. Вось як да Каляд абудзем драговня, самаўрадовня, паньствовня, грунтовыя, страховня, ды заплацім кару дзіцячую, кару сабачую,—дык мы самі зробімся таранамі.

Даснанальная акуратнасьць.

Захацеў загадчык кнігарні паехаць на сьвята на вёску да свайго прыцеля і даў яму тэлеграму такога зместу:

„Як пазволіць кнігарня прыеду на сьвята. Мяркую на пагоду, думаю з жонкаю. Дзяцей выправіў да цесьця. Прывязу трох кашуляў і другіх рэчаў. Прышлі падводу на станцыю. Буду сядзець у салі, ці пры буфэце. Хлебнаём апорты нашай. Твой Н.“

У вёску-ж да прыцеля прышла такая тэлеграма:

„Як пазволіць кішкарня пры яду на сьвята. Мяркую на ахвоту, падумай з жонкаю, дзяцей выпраў у лес. Прывязу трох красуляў і другіх рэчаў. Прышлі па воду Настасься. Буду сядзець у салі ці трыбуху. Хлеба ня ем, а порткі нашы. Твой Н.“